

Asia: VN/1646/2020

Lausuntopyyntö sosiaaliturvkomitean välimietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Sosiaaliturvalainsäädännön yhtenäistäminen (välimietinnön ehdotukset 1 ja 2)1.1 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset hakuajat ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä etuuksissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia etuuksien hakuajojen yhtenäistämällä voisi olla?

Toimeentulotuen ja työttömyysturvan erilainen jaksotus vaikeuttaa työttömän talouden suunnittelua. Toimeentulotuen maksaminen kuukausittain ja etupainotteisesti aiheuttaa herkästi tuen takaisinperintää, kun työttömyysturva maksetaan jälkikäteen. Tukien jaksotuksen yhtenäistäminen helpottaisi tukien varassa olevien talouden suunnittelua ja arjenhallintaa, kun etuudet tulisivat samaan aikaan, ja koko kuukaudelle kerrallaan. Toimeentulotuen maksaminen ennakkoon odotettavissa olevaa etuutta vastaan voi aiheuttaa asiakkaalle tilanteen, jossa hän ei todellisuudessa pääse lainkaan ensisijaiselle etuudelle.

1.2 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset tulo- ja palkkakäsitteet ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä tilanteissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia tulo- ja palkkakäsitteiden yhtenäistämällä voisi olla?

Eivät aiheuta ainakaan merkittäviä ongelmia. Tilannetta helpottaa se, että tulot tarkistetaan tulorekisteristä. Käsitteiden yhtenäistäminen kuitenkin selkeyttäisi järjestelmää. Kaikki etuuksia käsiteltäessä huomioitavat tulot tulisi voida tarkistaa tulorekisteristä. Tulot pitäisi voida arvioida tai tarkistaa mahdollisimman reaaliaikaisesti.

2. Toimeenpanon monimutkaisuus ja digitalisaation mahdollisuudet (välimietinnön ehdotukset 3 ja 4)2.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 3 valmistelussa?

Mietinnössä on ansiokkaasti tunnistettu haasteet, joita tietosuojalainsäädäntö ja sen tulkinta asettavat tietojen vaihdolle eri viranomaisten välillä. Monialaisen yhteistyön suurin haaste liittyy usein yhteisen tietojärjestelmän puuttumiseen. Tietojen vaihtamiseen ammattilaisten välillä on pyydyttävä asiakkaalta kirjallinen suostumus tai vaihdettavat tiedot on oltava tarkasti määritelty lainsäädännössä.

Usein asiakkaan edun mukaista olisi, että eri alojen ammattilaiset voisivat tarkastella hänen tilannettaan kokonaisuutena. Tietosuojan ei tulisi kuitenkaan oikeutena aina painoarvoltaan yksipuolisesti ohittaa asiakkaan taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia, vaan nämä kaikki tulisi huomioida tasapainoisesti.

Tietosuojaa toteutetaan useimmiten organisaatiolähtöisesti siten, että jokaisella julkishallinnon organisaatiolla on oma järjestelmänsä, ja nämä eivät keskustele keskenään, eikä eri organisaatioiden työntekijöillä ole oikeuksia organisaatorajat ylittävään asiakastietoon. Tämä tuottaa uusia tiedonvaihdon haasteita etenkin, kun sosiaali- ja terveyspalvelut on erotettu kunnasta hyvinvointialueille.

Organisaatorajat ylittävä järjestelmä on harvinaisuus, mutta onnistunut esimerkki tällaisesta järjestelmästä on TYP-järjestelmä, joka on käytössä monialaisessa työllistymistä edistävässä palvelussa kunnan tai TE-palveluiden, hyvinvointialueen ja Kelan kesken. Tämän tyyppistä tiedonvaihtoa organisaatioiden välillä tulisikin mahdollistaa laajemmin huomioiden myös muita yhteistyötahoja, esimerkiksi koulutustoimijat ja nuorisopalvelut.

Lisäksi palveluiden vaikuttavuuden kehittämiseksi tulisi olla käytettävissä seurantatietoa siitä, mitä asiakkaille tapahtuu palvelun päätyttyä. Esimerkiksi tulorekisterin tietoja käyttämällä voitaisiin saada tällaista vaikuttavuustietoa, mikäli tiedot olisi mahdollista linkittää siihen, minkä palveluiden piirissä asiakas on ollut.

Tiedot, jotka ovat saatavissa rekistereistä, tulisi voida sieltä hakea ilman, että asiakas toimittaa lomakkeita tai todistuksia itse. Lääkärintlausunnot, muiden etuuksien hakutiedot, työvoimapolitiittiset lausunnot, reseptitiedot jne. tulisi voida hakea Kanta –palveluista ja tulorekisteristä asiakkaan luvalla.

2.2 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 4 valmistelussa?

Valmistelussa tulisi huomioida, että järjestelmät ovat yhteensopivia ja että digitaaliset palvelut ovat asiakkaalle haettavissa yhdestä paikasta tai ne on koottu yhteiselle tunnetulle sivustolle. Viranomaisten sivuilta pitäisi olla suoria linkkejä toisten viranomaisten sivuille ja palveluihin.

3. Työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyvät etuudet (välimietinnön ehdotukset 5, 6 ja 7) 3.1 Onko eri etuuksia ja eläkkeitä koskevien lakien työkyvyttömyyden käsitteissä epätarkoituksenmukaisia eroja ja jos kyllä, niin millaisia?

Vantaan kaupunki kannattaa lämpimästi tavoitetta uudistaa työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyvät etuudet nykyistä ennustettavammaksi, selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi kokonaisuudeksi, sekä tavoitetta kohdentaa työttömyysturvaa jatkossa lähtökohtaisesti henkilöille, joilla on työn puutteesta johtuva tarve toimeentulon turvalle.

Työttömänä työnhakijana on merkittävä määrä ihmisiä, joilla ei tosiasiallisesti ole työkykyä. Näille henkilöille työttömyysturva on epätarkoituksenmukainen etuus. Työttömyysturvaan liittyvät velvoitteet ja selvitykset kuormittavat sekä työllisyyspalveluita että asiakkaita itseään tuottamatta lisäarvoa. Lisäksi työttömänä olevien työkyvyttömyyden joukko vääristää oikeaa tilannekuvaa työttömyydestä.

Heidän saamisensa työkyvyttömyyseläkkeelle on järjestelmässämme varsin haastavaa. Asiakkaat ohjautuvat arvioitavaksi yleislääkäreille, joista useimmilla ei kuitenkaan ole erityisosaamista laatia lausuntoja työkyvyttömyydestä niin, että ne täyttäisivät Kelan kriteerit.

Koska järjestelmä on haastava ja vaatii erityisosaamista, tarvittaisiin terveydenhuoltoon nimettyjä lääkäreitä purkamaan työttömyysturvalle jääneiden työkyvyttömyyden joukkoa yhteistyössä työllisyyspalvelujen ja Kelan kanssa. Samalla tulisi tarkistaa mahdollisuudet karsia lainsäädännöstä

kompastuskiviä, jotka johtavat siihen, että asiakkaan työkyvyttömyyttä ei lääkäreiden puolloista huolimatta tunnusteta.

3.2 Mitä muutoksia lainsäädäntöön (erityisesti etuus- ja palvelulainsäädäntö) tulisi tehdä, jotta lainsäädäntö tukisi työ- ja toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista sekä olemassa olevan työkyvyn hyödyntämistä?

Monialaista palvelua tarvitsevien pitkäaikaistyöttömien osalta lainsäädäntö asettaa resursointiin liittyviä velvoitteita ainoastaan työvoimaviranomaiselle, ei Kelalle ja hyvinvointialueelle, vaikka näillä onkin lakisääteinen tehtävä olla mukana palvelun tuottamisessa. Koska organisaatioiden resurssit ovat niukat, niitä kohdennetaan pääsääntöisesti vain lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Siksi monialaisen työn riittävä resursointi tulisi varmistaa lainsäädännöllä.

Työllistymistä tukevien palveluiden ja kuntoutuksen palveluiden tulisi nivoutua paremmin yhteen eli niitä tulisi voida hyödyntää asiakkaan näkökulmasta joustavasti riippumatta siitä, onko poissaolo työelämästä johtunut työkyvyttömyydestä sairauden vuoksi vai pitkittyneestä työttömyydestä. Etenkin nuorten kohdalla työkyvyttömyyden osoittaminen on erityisen vaikeaa, kun työkyvystä ei ole vielä syntynyt mitään arvioita puutteellisen työkokemuksen vuoksi. Palveluun pääsemiseksi tulisi riittää tietty työttömyyden kesto tai asiakkaan oma halu, ei terveydellisin perustein osoitettu työkyvyttömyys. Samasta palvelusta, joka edistää nuorten työllistymistä, on myös merkittävää hyötyä nuoren työkyvylle.

3.3 Komitea ehdottaa arvioitavaksi mahdollisuuksia liittää työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyviin etuuksiin kannustimia ja velvoitteita osallistua palvelutarpeen arviointiin ja yhdessä asiakkaan kanssa sovittaviin palveluihin. Ehdotuksen mukaan palvelujen saatavuus ja saavutettavuus tulee huomioida. Mitä palveluja ehdotetun arvioinnin tulisi koskea?

Asiakkaalle asetettavat kannustimet ja velvoitteet luovat aina mukanaan velvoitteita myös julkiselle sektorille, ja niiden asettaminen ei olekaan ilmaista. Velvoitteet tuovat mukanaan työvoimaintensiivisiä seuranta- ja tarkistusvelvollisuuksia. Mikäli kannustimia ja velvoitteita harkitaan, ne tulisikin tarkkaan rajata henkilöihin, joiden kohdalla niillä voi olettaa olevan vaikutusta. Pitkäaikaissairaista suuri osa ei pysty omalla päätöksellä vaikuttamaan tilanteeseensa kannustimista huolimatta. Heidän tilanteeseensa lieneekin suurempi vaikutus sosiaali- ja terveystalouden palveluiden saatavuudella, matalan kynnyksen palveluilla ja ennaltaehkäisevällä työllä.

Palvelutarpeen arviointi moniammatillisesti esim. kuntoutustuen yhteydessä pitäisi olla velvoittavaa viranomaisille eli siihen olisi kyettävä osoittamaan resurssit kunkin viranomaisen tai palvelutarjoajan taholta. Asiakkaan palvelutarvetta tulisi arvioida asiakkaan itsensä niin toivoessa, mikäli palvelutarpeen arviointi on ehtona tietyn palvelun toteutumiselle. Tietyn pitkittyneen työttömyysjakson jälkeen osallistuminen palvelutarpeen arviointiin (muuhunkin kuin sosiaalihuollon palveluihin) tulisi olla velvoittavaa, mutta ei karensseilla sanktioitua.

4. Työttömyysturva, työllisyyden edistäminen ja osittainen työllistyminen (välimietinnön ehdotukset 8 ja 9)

4.1 Komitea ehdottaa, että työmarkkinatuen toimivuutta ja uudistamistarpeita selvitetään tilanteissa,

joissa työmarkkinoille pääsy tai niille palaaminen on vaikeutunut. Mitä tilanteita ehdotetun selvityksen tulisi koskea?

Erityisesti kouluttamattomien ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten tilanteita. Koulutushakuvelvoite tulisi laajentaa tai muuttaa koskemaan myös hakeutumista työllistymistä edistäviin palveluihin kuten työpajavalmennukseen tai muuhun työllistymistä edistävään valmennukseen.

Työmarkkinatuen saamisen ehtoja tulisi alle 25 –vuotiaiden vailla ammatillista koulutusta olevien työttömien kohdalla erityisesti tarkastella, etenkin 5kk:n odotusajan asettamista. Koska 5kk:n odotusaika voidaan asettaa jälkikäteen koskemaan myös aikaa, jolloin nuori on ollut työllistymistä edistävässä toimenpiteessä, syntyy täysin kohtuuttomia takaisinmaksuvelvoitteita tulottomille nuorille. Työttömyysturvaa aktiivitoimenpiteen aikana tulisi voida harkita myös sellaisessa tilanteessa, jossa nuori on väliaikaisesti keskeyttänyt ammatillisen koulutuksen, mutta on oikeutettu palaamaan opintoihin tietyn ajanjakson jälkeen.

5. Opiskelu ja osaamisen kehittäminen (välimietinnön ehdotukset 10, 11 ja 12) 5.1 Komitea ehdottaa, että etuusjärjestelmän tulee tukea ihmisten jatkuvaa oppimista ja edistää osallistumisen tasa-arvoa. Miten etuusjärjestelmää tulisi uudistaa, jotta se parantaisi osallistumisen tasa-arvoa ja tukisi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistamista?

Omaehtoisia opintoja suorittamalla työnhakija voi parantaa työllistymisen edellytyksiään kouluttautumalla alalle, jolla on paremmat työllistymisen edellytykset. Omaehtoisia opintoja suorittavan työnhakuvelvollisuus tulisi poistaa, jotta työvoimaviranomainen ja työnhakija voivat yhdessä sopia osaamisen kehittämisestä ja viedä suunnitelman loppuun.

Omaehtoisen opiskelun mahdollisuuksia työttömyysturvalla tulisi lisätä ja mahdollistaa paremmin myös osatutkintojen suorittaminen. Opintotukijärjestelmää tulisi kehittää niin, että aikuisena olisi mahdollisuus opiskella ilman opintolainaa tilanteessa, jossa lainan ottaminen on asiakkaan elämäntilanteen kannalta kohtuutonta. Opintososiaalisten etuuksien joustavaa yhdistämistä työttömyysturvaan voisi selvittää.

5.2 Komitea katsoo, että koulutukseen hakeutumisen tulee olla ensisijaista vailla ammatillista tutkintoa oleville nuorille. Miten nuorten sosiaaliturvaa tulisi uudistaa, jotta etuus- ja palvelujärjestelmien monimutkaisuus ja niiden sisälle asetetut kannustimet eivät aiheuttaisi koulutuksen tai muiden palvelujen ulkopuolelle jäämistä tai jättäytymistä?

Opintojen suorittamista työttömyysetuudella etenkin nuorten kohdalla tulisi helpottaa tai selvittää mahdollisuus kehittää pitkäaikaistyöttömille vailla ammatillista koulutusta oleville nuorille uusi harkinnanvarainen etuus tätä varten. Etuuden saamisen ehtona tulisi olla moniammatillinen arvio opintojen taloudellisen tukemisen tarpeesta. Nuorten kohdalla opiskeluiden suorittamisen yksi este on opintolainan ottaminen tilanteessa, jossa luottotiedot ovat menneet tai lainaa on jo kertynyt keskeytyneistä opinnoista suuria summia. Etenkin opiskelu aloille, joissa tarvitaan työvoimaa, mutta joilla palkkataso on jäänyt matalaksi, ei talouden kiristyessä mahdollistu, kun ehtona on opintolainan nostaminen.

5.3 Komitea ehdottaa selvitettäväksi edellytyksiä käynnistää opintotukijärjestelmän kokonaisuudistus. Millainen opintotukijärjestelmän uudistus tukisi opiskelujan toimeentuloa, sujuvaa opiskelua, tavoiteajassa valmistumista ja opiskelijan hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta mielekästä opintopolkua?

Yleinen asumistuki osana opiskelijan etuuksia on säilytettävä. Suurin kehittämistarve liittyy opintolainan ja opintotuen väliseen suhteeseen. Opintolainan osuutta opintososiaalisista etuuksista tulisi pienentää. Opintotuen tuloarvoja ja tuloarvojen määräytymisen perusteita tulisi tarkastella työnteon kannustimien näkökulmasta. Opintolainan määrälle pitäisi luoda katto, jonka jälkeen ammatillisten opintojen suorittaminen ei enää edellyttäisi lainan nostamista. Etenkin tilanteessa, jossa opiskelija on jo suorittanut yhden tutkinnon, mutta ei ole onnistunut sen turvin työllistymään. Opintolainahyvitys pitäisi laajentaa myös ammatillisia opintoja suorittaville, ei vain korkeakouluopiskelijoille. Tämä kannustaisi myös vailla ammattia olevia suorittamaan tutkinnon.

6. Lasten ja perheiden sosiaaliturva (välimietinnön ehdotukset 13, 14 ja 15)6.1 Komitea ehdottaa työryhmän perustamista lapsilisän uudistamiseksi. Mitä lapsilisäjärjestelmän eri uudistusvaihtoehtojen valmistelussa ja arvioinnissa tulisi ottaa huomioon?

-

6.2 Komitea ehdottaa lastenhoidon tukien järjestelmän uudistuksen käynnistämistä. Miten ja mistä lähtökohdista lastenhoidon tukien järjestelmää tulisi uudistaa?

Lasten hoidon tuet tulisi irrottaa varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Yksityisen hoidon tuki voisi mennä hoivapalveluun. Varhaiskasvatusta järjestetään palvelusetelillä.

6.3 Vanhemmalla on vastuu lapsensa elatuksesta. Mitä muutoksia sosiaaliturva- tai muuhun lainsäädäntöön tulisi tehdä, jotta se tukisi vanhempien elatuskykyä?

-

7. Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen (välimietinnön ehdotus 16)7.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 16 edistämiseksi? Mikä asia tai mitkä asiat on tärkeintä selvittää?

Erytisen tärkeää on selvittää, miten asumistuki todellisuudessa kompensoi matalaa palkkatasoa. Lisäksi asumistuen selvittämisessä olisi syytä huomioida, millaisilla sykleillä tuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat asumistuen määrään ja huomioidaanko nämä tuloissa tapahtuvat muutokset jälkikäteen takautuen kuinka pitkältä ajalta. Lisäksi asumistuen suojaosan vaikutuksia ihmisten työllistymiseen tulisi selvittää ja sitä, miten sosiaaliturvan kokonaisuuden joustavuus kannustaa ihmisiä työllistymiseen. Enimmäisasumismenoja tulisi arvioida alueiden todellisen vuokratason mukaan kuntakohtaisesti.

8. Toimeentulotuki ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentäminen (välimietinnön ehdotukset 17 ja 18)8.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 17 ja 18 edistämiseksi?

Toimeentulotuki pitäisi vahvemmin linkittää palveluihin siten, että täysin toimeentulotuen varassa olevat etenkin alle 25 -vuotiaat ohjattaisiin nopeammin palvelutarpeen arviointiin. Kelan ja hyvinvointialueiden yhteistyö ja palveluohjaus on tässä avainasemassa. Lakia kuntouttavasta työtoiminnasta tulisi uudistaa niin, että palvelutarpeen arvioinnissa myös kuntien työllistämispalveluilla olisi tulevaisuudessa vahvempi rooli. Kuntouttava työtoiminta tulisi vahvemmin nivota työllisyyspalveluihin tai luoda kuntouttavan työtoiminnan ja työllistymistä edistävien palveluiden välille selkeämpiä jatkumoa. Nyt uhkana on, että kuntouttavassa työtoiminnassa ei riittävällä tavalla selvitetä asiakkaan mahdollisuuksia jatkopolkuihin ja

työllistymistä edistäviin palveluihin, koska kuntouttavaa työtoimintaa toteutetaan vain hyvinvointialueen järjestämänä toimintana. Eri viranomaisten välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa.

8.2 Mitkä ovat keskeisimmät toimenpiteet, joilla pitkäaikaista toimeentulotuen tarvetta voidaan vähentää?

-

9. Etuus- ja palvelupolkujen toimivuus ja palvelujen tarjoaminen (välimietinnön ehdotukset 19, 20, 21, 22, 23, 24 ja 25)9.1 Miten työ- ja toimintakyvyn tukemista, seurantaa ja arviointia sekä työ- ja toimintakykyä tukevia palveluja tulisi vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollossa?

Hyvinvointialueen tehtäväkenttää ei pidä laajentaa nykyisestä. Nuorten kohdalla kunnallisten työpajojen mahdollisuudet tarjota hyvinvointialueille kuntouttavaa työtoimintaa tulisi palauttaa tai mahdollistaa lainsäädännöllä. Kuntouttavan työtoiminnan roolia suhteessa muihin ryhmämuotoisiin työllistymistä edistäviin palveluihin tulisi selkeyttää. Tämänhetkisen lainsäädännön mukaan kuntouttava työtoiminta on muodostunut monelle nuorelle ensisijaiseksi palveluksi suhteessa muihin työllistymistä edistäviin palveluihin, koska nuoren palvelutarvetta ei moniammatillisesti arvioida. Nuorten kohdalla ryhmämuotoinen, vertaistukea tarjoava ja nuorisolähtöinen valmennus olisi tarkoituksenmukaisempi.

NEET –nuorten (Not in Employment, Education or Training) määrän vähentämiseksi on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota niihin nuoriin, jotka ovat täysin toimeentulotuen varassa ja mahdollistaa heille työhön ja opiskeluihin valmentavaa toimintaa kuten työpajavalmennusta. Tätä varten tarvitaan selkeästi uusi työllistymistä edistävä palvelu nykyisen työkokeilun rinnalle ja mahdollisesti uusi etuus, jonka turvin nuori voi kuntoutua työ- ja opiskeluelämään. Tässä uudistuksessa tulisi erityisesti huomioida kuntien tuleva rooli työllistämispalveluiden vastuutahona ja näiden nuorten työllistymistä edistävien palveluiden järjestäjänä ja tuottajana.

9.2 Mitä tulisi ottaa huomioon valmisteltaessaA) monialaista asiakassuunnitelmaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä?B) työkyky- ja kuntoutuspalvelujen yhtenäistä tietopohjaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä?C) vastuutyöntekijä-mallia eniten tukea tarvitseville?

A) Monialaista asiakassuunnitelmaa koskevan lainsäädännön tulisi mahdollistaa työvoimaviranomaisen, Kelan ja hyvinvointialueen lisäksi myös oppilaitosten, nuorisopalvelujen ja muiden palvelutarjoajien pääsy suunnitelman osapuoleksi silloin, kun asiakkaan palvelutarve sitä vaatii. Monialaisten palvelujen asiakkailta on tavallisesti useita yhteen nivoutuvia palvelutarpeita, jotka vaativat eri toimijoiden mahdollisuutta työskennellä joustavasti yhdessä.

9.3 Mitä muuta tulisi ottaa huomioon alaluvun 5.10 ehdotusten edistämisessä?

-

10. Sosiaaliturvajärjestelmän kannustin- ja byrokratialoukut (välimietinnön ehdotukset 26 ja 27)10.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 26 ja 27 osalta?

Etenkin ehdotuksen 27 kohdalla keskeisintä on sosiaaliturvan joustavuus muuttuvissa elämäntilanteissa. Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen tulisi tehdä helpommaksi erityisesti niissä tilanteissa, joissa ihmisen työllistyminen täysipäiväisesti työkyvyn rajoitteiden, kielitaidon tai työsuhteen luonteen vuoksi ole todennäköistä.

11. Asumis- ja työperusteinen sosiaaliturva ja kansainvälinen liikkuvuus (välimietinnön ehdotukset 28, 29 ja 30)**11.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 28, 29 ja 30 edistämisessä?**

-

12. Syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistäminen ja yhdistäminen ansioturva huomioiden (komitean esitys seuraavalle hallitukselle)

12.1 Komitea esittää syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä ansioturva huomioiden alaluvussa 6.1. Tarkoituksena on selkeyttää ja yksinkertaistaa vaiheittain etuusjärjestelmää ja sen toimeenpanoa sekä helpottaa siirtymistä etuudelta toiselle. Mitä hyötyjä ja haasteita perusturvaetuuksien yhtenäistämiseen ja yhdistämiseen voi liittyä?

Asiakkaiden näkökulmasta perusturvaetuuksien yhtenäistäminen selkeyttää järjestelmää ja helpottaa etuuksien hakemista tilanteessa, jossa asiakkaan palvelutarve ei ole vielä selkiytynyt. Etuuksien hakemisen helpottaminen ennalta ehkäisee myös taloudellisia vaikeuksia tai niiden pitkittymistä ja siten ehkäisee ihmisten syrjäytymistä tai ajautumista palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Palveluiden järjestäjän näkökulmasta uhkana voi olla puutteellinen tiedontuotanto asiakkaiden palvelutarpeesta. Mikäli etuutta hakiessa ei muodostu riittävällä tavalla tietoa asiakkaan mahdollisesta palvelutarpeesta, voi tähän liittyä riski, että palvelutarve jää selvittämättä. Tämä myös vaikeuttaa palvelutarpeen volyymin ennakointia järjestävälle taholle kuten kunnille ja hyvinvointialueille. Uudistuksen yhteydessä on siten varmistettava, että ihmisten palvelutarpeiden ennakointia varten voidaan kerätä riittävästi tietoa ihmisten tilanteista kuten työkyvyttömyydestä, kuntoutustarpeista tai sairastavuudesta.

12.2 Mihin suuntaan perusturvaetuuksien yhtenäistämistä tulisi kehittääA) etuuksien ehtojen osalta?B) toimeenpanon osalta?

-

13. Ehdotusten priorisointi13.1 Välimietinnössä on komitean 31 ehdotusta tuleville hallituksille. Mitä kolmea ehdotusta tulisi edistää ensimmäisenä ja miksi?

-

14. Julkisen talouden kestävyys14.1 Sosiaaliturvauudistuksessa tehtävät ratkaisut voivat joko vahvistaa tai heikentää julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Komitea on linjannut, että uudistuksen tulee osaltaan varmistaa julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla. Tulisiko sosiaaliturvan uudistamisella tavoitella parannusta julkisen talouden kestävyteen pitkällä aikavälillä ja jos kyllä, niin miten?

-

15. Komitean linjaukset toisen kauden työlle15.1 Komitea on linjannut toisen kautensa työstä alaluvussa 6.2. Mikä luetelluista kokonaisuuksista on tärkein ja miksi?

-

15.2 Mihin suuntaan lueteltuja kokonaisuuksia tulisi kehittää?

-

16. Mitä muuta haluat todeta sosiaaliturvauudistuksesta?

-

Isotalus Birgit
Vantaan kaupunki/sihteeristö